

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО

Педагогічна практика в ЗЗСО (у старшій школі)
(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА

обов'язкової навчальної дисципліни

підготовки бакалавр

(назва освітнього ступеню)

Спеціальність 014.11 Середня освіта (Фізична культура)

(шифр і назва спеціальності)

Освітнього ступеня «бакалавр»

(Шифр за ОПІ ООК 29)

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського
(повне найменування вищого навчального закладу)

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: К. В. Решетнікова, викладач

Програма затверджена на засіданні кафедри здоров'я людини та фізичної культури

Протокол від 28 серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри здоров'я людини та фізичної культури

_____ (О. І. Антонова)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Обговорено та рекомендовано до видання методичною комісією КрНУ

за спеціальністю 014.11 «Середня освіта (Фізична культура)»
(шифр і назва спеціальності)

Протокол від 28 серпня 2023 року № 1

Голова
_____ (Т. І. Лошицька)
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Важливою складовою підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності є практична підготовка. Практика студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення при одержанні потрібного достатнього обсягу фахових компетентностей відповідно до бакалаврського рівня вищої освіти. Зв'язок теорії з практикою – це один із головних принципів навчання в ІМІТПН Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського, що відображає складну діалектику професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури. З одного боку, без педагогічних знань неможливо зрозуміти реальний освітній процес і керувати ним. З іншого – неможливо глибоко усвідомлено засвоїти теорію навчання і виховання без опори на життєві факти, без аналізу реальної діяльності в закладах загальної середньої освіти.

Освітня програма бакалаврського рівня вищої освіти у ІМІТПН будується так, що теоретична підготовка і вивчення дисциплін професійної підготовки поєднується з практичною підготовкою, основною формою організації якої є педагогічна практика у загальній школі. Педагогічна практика у загальній школі передбачає створення умов для забезпечення практичної підготовки бакалаврів спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура), а саме апробація набутих у процесі навчання в ЗВО компетентностей, необхідних для реалізації професійної діяльності в закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО).

Під час педагогічної практики відбувається:

- мотивування студентів до набуття практичного досвіду у процесі професійної підготовки;
- ознайомлення із сучасним станом освітньої діяльності у ЗЗСО;
- закріплення, поглиблення та узагальнення знань дисциплін циклу загальної, професійної підготовки, їх застосування в розв'язанні конкретних освітніх завдань школярів;
- формування інтегральної, загальних та професійних (фахових) компетентностей. Отже, педагогічна практика (виробнича) у загальній школі для бакалаврів спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура) є важливим компонентом підготовки учителів фізичної культури до професійної діяльності.

1. ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ЗАГАЛЬНІЙ ШКОЛІ (у старшій школі)

Педагогічна практика у загальній школі є невід'ємною складовою процесу підготовки бакалаврів спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура) у процесі якої відбувається перевірка теоретичної та практичної підготовки студентів, створюються умови для формування готовності майбутніх учителів фізичної культури, формується озброєння студентів

необхідними компетентностями, творчого здійснення всіх видів робіт, які передбачені навчальною програмою з фізичної культури в ЗЗСО.

1.1. Мета та завдання та програмні результати навчання педагогічної практики (виробничої) у загальній школі

Основною метою педагогічної практики у загальній школі студентів 4 курсу спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура) є формування інтегральної, загальних та професійних (фахових) компетентностей, набуття програмних результатів навчання, виховання потреби систематично поновлювати знання та творчо застосовувати їх у практичній роботі. Відповідно до основної мети визначені такі завдання педагогічної практики у загальній школі для студентів спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура):

1. Формування інтегральної компетентності (ІК). А саме: Здатність розв'язувати спеціалізовані практичні завдання в галузі загальної середньої освіти із застосуванням концептуальних методів педагогічних наук, психології, теорії та методики навчання тощо.

2. Формування загальних компетентностей (ЗК). А саме:

– ЗК 2. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність);

– ЗК 6. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність).

3. Формування професійних (фахових) компетентностей (ФК). А саме: ФК1. Здатність до спілкування та навчання учнів державною мовою і розвитку в них мовно-комунікативних умінь та навичок.

ФК 2. Володіти термінологічною базою освітньої галузі/ навчального предмета відповідно до вимог державного стандарту вчителя.

ФК 3. Здатність моделювати зміст навчання відповідно до програмних результатів навчання.

ФК 4. Здатність формувати в учнів ключові компетентності та уміння, а також здійснювати інтегроване навчання.

ФК 5. Здатність добирати й використовувати сучасні ефективні методики і технології фізичного виховання і гармонійного фізичного розвитку учнів.

ФК 6. Здатність здійснювати оцінювання і моніторинг досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу.

ФК 7. Здатність розвивати в учнів ціннісне ставлення до свого здоров'я та фізичного стану.

ФК 9. Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові, фізіологічні та інші індивідуальні особливості учнів.

ФК 11. Здатність керувати власними емоційними станами, усвідомлювати власні почуття та емоції, безпечно та конструктивно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу.

ФК 12. Здатність залучати батьків до процесу фізичного виховання на засадах партнерства.

ФК 13. Здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами.

ФК 14. Здатність організовувати безпечне освітнє середовище та здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учнями та іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки спортивних рухів, безпеки життєдіяльності, гігієни, а також фізіологічних наслідків гіпокінезії.

ФК 15. Здатність використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу, популяризувати сучасні рухові програми серед учнів та членів педагогічного колективу.

ФК 17. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності, надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу.

ФК 18. Здатність прогнозувати результати навчання та планувати освітній процес.

ФК 19. Здатність самостійно проводити уроки фізкультури з дітьми різного шкільного віку, проводити різні види і форми фізкультурно-оздоровчої діяльності учнів у поза навчальний час.

ФК 21. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності, оволодівати новими формами рухової активності, вивчати та використовувати сучасний інвентар та обладнання.

ФК 22. Здатність використовувати різноманітні підходи для розв'язання проблем у педагогічній діяльності.

Відповідно до завдань педагогічної практики (виробничої) у загальній школі для студентів спеціальностей 014.11 Середня освіта (Фізична культура) передбачено програмні результати навчання (ПРН). А саме:

ПРН 3. Принципи командної роботи та професійної етики вчителя фізкультури. Принципи толерантності, діалогу, співробітництва.

ПРН 4. Професійна термінологія та категоріальний апарат дисципліни.

ПРН 5. Вимоги до результатів навчання учнів за типовими освітніми програмами. Критерії та рекомендації щодо оцінювання результатів навчання учнів. Етичні принципи та вимоги законодавства щодо академічної доброчесності під час оцінювання результатів навчання учнів.

ПРН 6. Методики і технології планування та моделювання змісту навчання. Види планів.

ПРН 7. Ґрунтовні знання навчального предмета «Фізична культура» (зміст, мета, завдання, принципи, методи) і можливостей його інтеграції з іншими навчальними предметами. Система фізичного виховання в Україні.

ПРН 8. Форми організації занять з фізичного виховання. Особливості та різновиди шкільних уроків фізкультури. Їх мета, завдання. Функції учителя фізкультури. Зміст педагогічного аналізу уроку.

ПРН 9. Загальні основи навчання руховим діям. Механізм формування рухових умінь та навичок.

ПРН 10. Зміст та шляхи реалізації оздоровчих завдань уроку. Методики

оцінки та моніторингу фізичного здоров'я школярів. Прийоми формування ціннісного ставлення до індивідуального здоров'я.

ПРН 14. Підходи до організації освітнього процесу з використанням цифрових технологій (у т.ч. - дистанційного навчання). Цифрові технології для навчання та оцінювання знань учнів з предмету «фізична культура» (е-журнали, електронні форми оцінювання тощо).

ПРН 15. Критерії педагогічної майстерності вчителя фізкультури. Рухова, мовна, психологічна, інтелектуальна підготовка вчителя фізкультури. Шляхи вдосконалення.

ПРН 16. Методи наукових досліджень та зміст наукової роботи вчителя фізкультури.

ПРН 17. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення результатів освітньої, професійної діяльності, презентації наукових досліджень тощо.

ПРН 18. Організовувати освітній процес відповідно до вимог законодавства, з урахуванням вимог типових освітніх програм, попередніх результатів навчання учнів тощо. Застосовувати сучасні методики і технології моделювання змісту навчання учнів предмету «фізична культура».

ПРН 20. Добирати відповідні засоби, методи навчання та розвитку фізичних якостей з урахуванням індивідуальних особливостей учнів, курсу навчання тощо.

ПРН 21. Застосовувати інноваційні технології навчання, знати сучасні та популярні рухові та оздоровчі програми. Використовувати їх елементи на уроках фізкультури.

ПРН 22. Використовувати цифрові пристрої, їх базове програмне забезпечення. Використовувати відкриті електронні (цифрові) освітні ресурси педагогічного спрямування для професійного розвитку та обміну педагогічним досвідом. Розвивати в себе та в учнів здатність протистояти інформаційному тиску, усвідомлювати маніпуляції.

ПРН 25. Визначати і враховувати запити і очікування батьків щодо навчання своїх дітей. Залучати батьків до участі в процесі фізичного виховання та прийняття рішень, що стосуються збереження здоров'я учнів.

ПРН 27. Створювати умови для збереження психічного здоров'я учнів. Вживати заходів щодо запобігання та протидії булінгу, різним проявам насильства серед учнів та інших учасників освітнього процесу

ПРН 28. Організовувати освітнє середовище та процес фізичного виховання зокрема, з урахуванням правил безпеки життєдіяльності, безпеки спортивних рухів, санітарії та гігієни, протиепідемічних правил. Проводити просвітницьку роботу щодо профілактики спортивного травматизму

ПРН 29. Застосовувати різні форми оцінювання досягнень учнів на уроці фізкультури та їх динаміки. Дотримуватися академічної доброчесності під час оцінювання результатів навчання учнів. Забезпечувати дотримання учнями академічної доброчесності під час здобуття освіти.

ПРН 30. Застосовувати в педагогічній діяльності наукові методи дослідження, аналізувати та інтерпретувати результати власних досліджень.

ПРН 31. Аналізувати інформацію щодо освітніх інновацій, інноваційних фітнес-програм та обладнання та інтегрувати їх у власну педагогічну практику.

ПРН 32. Аналізувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності та запобігати їм.

ПРН 33. Визначати оптимальні зміст, форми і напрямки професійного розвитку, критерії результативності власного навчання. Долучатися до діяльності професійних спільнот.

1.2. Організація педагогічної практики у загальній школі

Педагогічна практика у загальній школі студентів 3 курсу спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура) відбувається в міських і сільських закладах загальної середньої освіти I–III ступенів. Практична підготовка студентів-бакалаврів передбачає діяльність з учнями старшої школи (10–11 класи) закладів загальної середньої освіти. Проходження педагогічної практики у загальній школі для студентів 3 курсу бакалаврів означеної спеціальності передбачено навчальним планом у VI семестрі після вивчення курсу дисциплін теоретичної і професійної підготовки 1-го, 2-го курсів. Педагогічна практика триває 6 тижнів. Обсяг педагогічної практики – 270 годин (9 кредитів). Для проведення педагогічної практики обираються базові ЗЗСО з урахуванням високої професійної підготовки вчителів фізичної культури, а також відповідної матеріально-технічної бази. Протягом перших двох днів педагогічної практики студенти ознайомлюються з освітньою, організаційною та виховною роботою ЗЗСО. Студент-практикант закріплюється за класом: 10–11 класи – учні старшої школи. У прикріплених класах студент-практикант виконує обов'язки куратора класу і складає всю звітну документацію. Кожен студент проводить щотижня по 6 уроків фізичної культури за варіативними модулями навчальної програми «Фізична культура. 10–11 класи». Також студент-практикант виконує обов'язки асистента вчителя. Отже, кожен студент-практикант в ході проходження педагогічної практики проводить 8 (12) уроків фізичної культури на тиждень. Під час проходження педагогічної практики студент-практикант бере участь у проведенні заходів з фізкультурно-оздоровчої та виховної роботи в ЗЗСО. Програма виробничої педагогічної практики передбачає діяльність студентів за такими основними розділами: I. Організаційна та ознайомча робота. II. Освітня робота. III. Фізкультурно-оздоровча робота. IV. Науково-дослідна робота.

РОЗДІЛ 1. Організаційна та ознайомча робота.

1. Участь студентів у настановчій та звітній конференціях. 2. Знайомство і співбесіда з адміністрацією школи та вчителями фізичної культури. 3. Ознайомлення з умовами проходження педагогічної практики у загальній школі, організацією та проведенням уроків фізичної культури за варіативними модулями (матеріально-технічною базою, розташуванням

адміністративних і допоміжних приміщень, спортивних залів і спортивних майданчиків та споруд). 4. Ознайомлення з умовами організації освітньої та виховної роботи, з формами позакласної і позашкільної роботи з фізичного виховання. 5. Ознайомлення зі змістом навчальної програми з фізичної культури «Фізична культура. 10–11 класи» для учнів старшої школи ЗЗСО. 6. Ознайомлення та вивчення документів планування та обліку роботи з фізичної культури у ЗЗСО. 7. Підготовка звітної документації та презентації. Захист педагогічної практики.

РОЗДІЛ 2. Освітня робота.

1. Вивчення документів планування та обліку роботи з фізичної культури в ЗЗСО (навчальним планом на рік, календарним планом уроків фізичної культури, календарним планом фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів, положеннями змагань, сценаріями фізкультурно-оздоровчих заходів тощо). 2. Спостереження та аналіз уроків фізичної культури, що проводяться вчителями школи. 3. Спостереження за психолого-педагогічними умовами організації освітнього процесу, а саме: а) оволодіння учнями знаннями, уміннями і навичками; б) формування в дітей інтересу і бажання займатися фізичними вправами; в) формування у школярів навичок здорового способу життя та залучення їх до фізкультурно-оздоровчої та спортивної робіт у школі; 4. Самостійне проведення уроків фізичної культури за варіативними модулями навчальної програми «Фізична культура. 10–11 класи». 5. Складання планів-конспектів уроків фізичної культури за варіативними модулями програми «Фізична культура. 10–11 класи».

РОЗДІЛ 3. Фізкультурно-оздоровча і виховна робота.

1. Проведення тематичних уроків-презентацій, дискусій та обговорень. Орієнтовні теми: «Вплив фізичної культури на фізичний стан і здоров'я особистості», «Виховання гігієнічних навичок», «Поняття про здоровий спосіб життя» та ін. 2. Участь в організації та проведенні планових фізкультурно-оздоровчих і спортивно-масових заходів з учнями під час проходження педагогічної практики. 3. Організація та проведення занять у групах подовженого дня, фізкультурних хвилинок та фізкультурних пауз.

РОЗДІЛ 4. Навчально-дослідна робота.

1. Системний аналіз та оцінювання ефективності проведення відвідуваного уроку фізичної культури. 2. Дослідження психологічних особливостей учнів основної та старшої школи, використовуючи методи спостереження, педагогічного інтерв'ю, бесіди. 3. Проведення дослідження згідно з планом виконання курсової роботи.

Залікова документація

У ході педагогічної практики у загальній школі студент-практикант готує до захисту практики робочий зошит з такими звітними документами планування та обліку:

- індивідуальний робочий план;
- річний план;
- календарний план (графічний план, тематичний план);

– плани-конспекти уроків фізичної культури за варіативними модулями навчальної програми «Фізична культура. 10–11 класи» – два розгорнутих; чотири – скорочені;

– системний аналіз та оцінювання ефективності проведення відвідуваного уроку фізичної культури за варіативним модулем навчальної програми «Фізична культура. 10–11»;

– звіт студента-практиканта про проходження педагогічної практики (виробничої) у загальній школі.

До захисту педагогічної практики у загальній школі студент-практикант також готує:

– наочність (презентацію проходження педагогічної практики на диску);

– характеристику студента-практиканта (подається окремо на офіційному бланку закладу з печаткою директора закладу / або з печаткою закладу та печаткою директора закладу);

– атестаційний лист (подається окремо з печаткою закладу та підписом директора закладу).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Васьков Ю. В., Пашков І.М. Уроки фізкультури в загальноосвітній школі. 10-11 класи (102 уроки для кожного класу). Харків: Торсінг, 2003. 256 с.

2. Васьков Ю. В., Пашков І.М. Робочий зошит учителя. 5-11 класи. Харків: Торсінг ПЛЮС, 2005. 144 с.

3. Васьков Ю. В., Пашков І.М. Управління фізичним вихованням в загальноосвітньому навчальному закладі. Харків, Торсінг ПЛЮС, 2006. 192 с.

4. Фізична культура. Авторські уроки 5-11 класи. Харків: Ранок-НТ, 2006. 288 с.

5. Основи здоров'я і фізична культура. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1-11 класи. /За ред. М.Д. Зубалія. К.: «Початкова школа», 2002. 110 с.